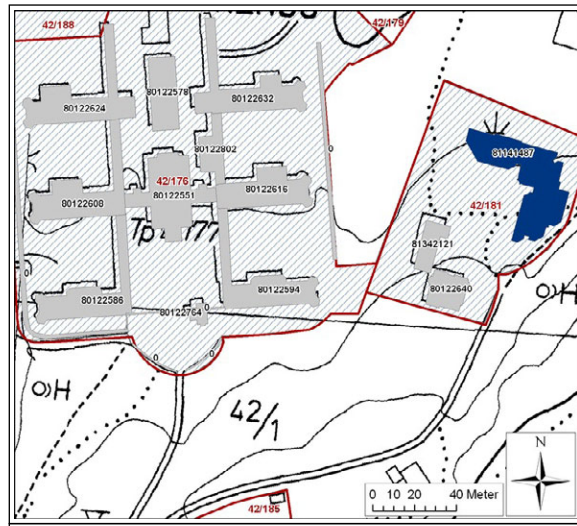


Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	81141487
Gnr/bnr:	42/181
Oppført:	1992
Byggherre:	Oslo kommune.
Arkitekt:	Erling Kjeldset (?)
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Sykehus
Regulering:	Uregulert: null
Vernestatus:	

**Sammendrag bygningsbeskrivelse**

Det nye veksthuset var ferdigstilt i 1992. "Veksthuset" er et terapeutiske samfunn der prinsippet om fellesskap er et vesentlig element i behandlingsmetoden. Bygningens utforming er sterkt preget denne filosofien, med et stort sentralt fellesrom som det bærende element. Bygningen ligger i sykehusområdets sydøstlige del, like nord for den gamle direktørboligen (også kalt Gamle veksthuset) hvor dagens rusrelaterte virksomhet begynte. Bygningen er grunnleggende en vinkelformet teglsteinsbygning i 2-3 etasjer på en skrånende tomt. Det nokså store anleggets tilpassing til terrenget er ett karakteristisk trekk, og følger i så måte opp tradisjonen fra 1920-tallsutbyggingen på Gaustad. Begge fløyene er sokkelbygninger og organisert slik at uterommet mot sydvest bare er omgitt av énetasjesfløyer, til dels som avtrappede pulttaksvolum. I midtpartiet ligger en sentralt fellesrom som går over to etasjer. På "utsiden" av vinkelen er bygningen høyere; to etasjer i den øst-vestlige fløyen og tre etasjer i den nord-sydlig. De to inngangene fra øvre og nedre nivå fremtrer som utpregede vertikaler. Bygningens formspråk er utpreget postmoderne, uten å være klassiserende. Volumene er svært brutt opp, ofte skulpturalt, eller på mer typisk postmoderne manér med vegger som tilsynelatende mangler understøttelse. Ventilasjonsanlegget er integrert i arkitekturen som synlige elementer både innvendig og utvendig som dekorative rundinger i fasaden. Mens bygningen utad synes dempet med det røde teglet, svart blikk, og gule vinduer, er den mer fargesterk innvendig med både rå og malt betong, teglstein, tre og malte flater i sterke farger. Sentralhallen over to etasjer er anleggets arkitektoniske og funksjonelle hjerte med forbindelse til trapper, korridorer og gallerier som fører til de private rommene.

Sammendrag bygningshistorie

I dag er det et tall bygninger igjen fra åpningen i 1855, dessuten overbygde gangforbindelser og rester av murer. På 1920-tallet tilkom fem større bygninger som del av en utvidelses- og moderniseringprosess og på 1960-tallet fire nye med tidels tidsspesifikke mål for øynene. En foreløpig siste utvidelse på Gaustad er Nye veksthuset, en rusrelatert virksomhet. Veksthuset var blitt opprettet på grunnlag av en Stortingsproposisjon 136, 1978/79 for å prøve ut den aktuelle behandlingsmetoden, og byggeprosessen skjedde på grunnlag av et bystyrevedtak 20. oktober 1986 og et vedtak i styringsgruppen mot AIDS 4. februar 1987. Av særlig helsehistorisk interesse her er at behandlingsfilosofien som praktiseres ved anlegget også ligger til grunn for den konkrete utformingen. Siden bygningen er så ny antas at både funksjon og bygningsutforming er relativt uendret.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare bygning G23 som en helse- og arkitekturhistorisk viktig del av sykehusanlegget på Gaustad og som et eksempel på en pasientbygning preget av både terapeutiske og arkitektoniske idealer på 1980-tallet. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige dører og vinduer, materialbruk, farger og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Fra 1960-tallet av var alt flere av pasientene på de psykiatriske sykehusene rusmisbrukere. I et helsehistorisk perspektiv har det stor verdi at bygninger knyttet til denne nye pasientgruppen er representert på Gaustad som fra før har landets eldste psykiatriske sykehus. Den helse- og sosialhistoriske verdien styrkes ytterligere av at den særlige terapien som praktiseres ved anlegget også ligger til grunn for den konkrete utformingen. Intensjonen om å følge opp tilpassingen H.E. Schirmers 1850-tallsanlegg har fått en ny tolkning i og med det nye veksthuset og sammen med bygningens uttalte postmoderne stil har det betydelig arkitekturhistorisk interesse. Som del av det samlede sykehusanlegget har det også betydelige miljømessige kvaliteter.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør og interiør. Interiørvernet knytter seg særlig til de fellesarealer som er i forbindelse med allrommet i 1. etasje. Et representativt beboelsesrom i forbindelse med dette arealet bør også bevares uendret.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 9902910 G23

Kompleks 9900027 Gaustad sykehus

Interiør

Interiørnr:

Interiørnavn: Allrommet m
tilliggende fellesarealer

Beskrivelse: Allrommet på
Nye veksthuset strekker
seg over to etasjer og er
selve hjertet i anlegget.

Herifra skal det være mulig
å ha kontakt med alle
beboerne. Her spiser man,
har fellesmøter, og kan
benytte klatreveggen som
er et pedagogisk redskap.
Tre og betong er
hovedmaterialene, men
viktig er også den kraftfulle
fargebruken. Formspråket
er dramatisk og henter mye
energi fra rommets
høydeforskjell og det
sentrale trappepartiet. Som
særpreget interiør og
representant for den
postmoderne strømningen
på slutten av 1980-tallet
har det betydelig verdi.



Nye veksthuset Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.



Kortsiden mot syd. Foto: Leif Maliks, Forsvarsbygg.

BYGNING 9902910 G23

Kompleks 9900027 Gaustad sykehus



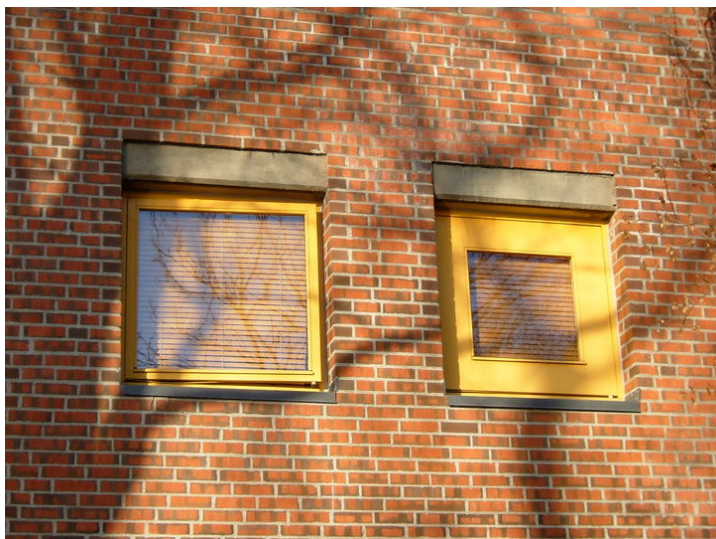
Østfløyen mot syd. Foto: Leif Maliks, Forsvarsbygg.



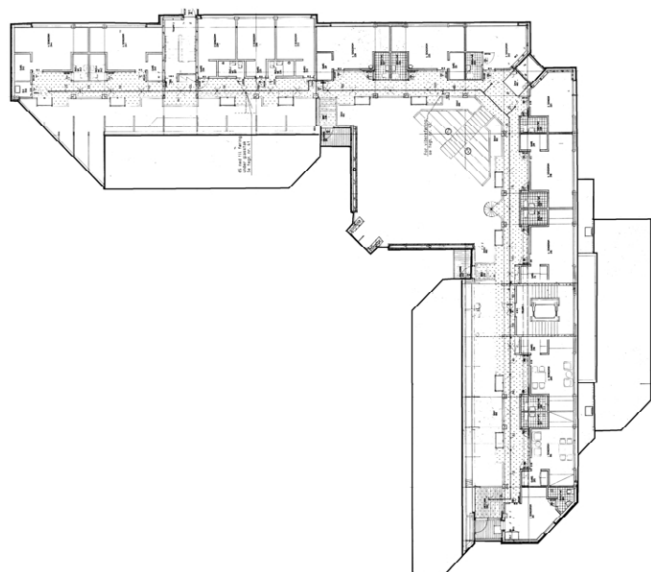
Allrommet fra syd. Foto: Leif Maliks, Forsvarsbygg.



Veksthuset fra vest. Foto: Leif Maliks, Forsvarsbygg.



Detalje, vinduer. Foto: Leif Maliks, Forsvarsbygg.



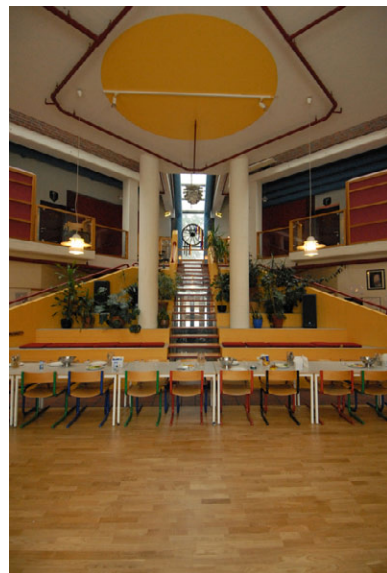
Plantegning 1. etasje.



Sitteplasser i allrommet. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.



Allrommet og trappa mot nord. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.



Allrommet og trappa. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.



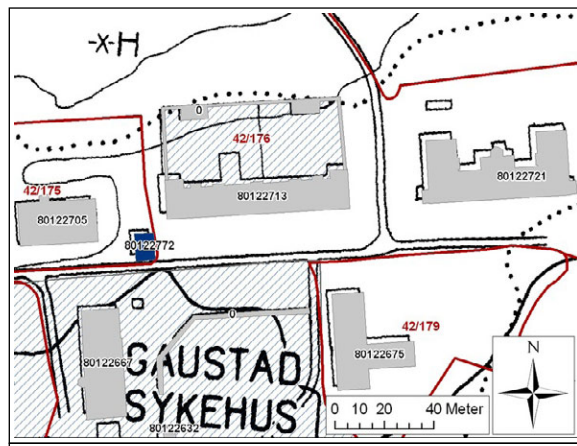
Vinduspartiet i allrommet. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.



Ganginteriør Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	80122772
Gnr/bnr:	42/175
Oppført:	1859
Byggherre:	Staten
Arkitekt:	H. E. Schirmer
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Ymse
Regulering:	Uregulert:
Vernestatus:	Annet vern: Gul liste



Sammendrag bygningsbeskrivelse

Det lille malerverkstedet (opprinnelig likhus) lå opprinnelig i den nordlige delen av anlegget, men ligger i dag midt i skillet mellom 1855-utbyggingen og 1920-tallsutbyggingen. Materialbruken er den samme som i de eldste bygningene, naturstein i sokkelen, murvegger, og skifer på taket. I formverket virker den mer klassiserende enn de eldre, og har blant annet tempelgavl, noe som gjør at den passer godt opp mot 1920-tallsbebyggelsen. Ellers er det buvinduer, som antas å være opprinnelige, og en blinndør som antas å ha hørt til en tidligere oppdeling av bygningen.

Sammendrag bygningshistorie

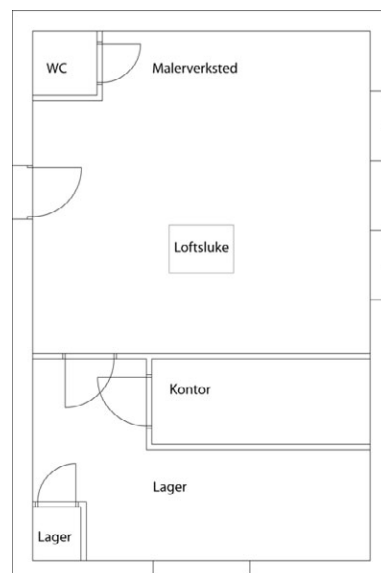
I dag er det et tall bygninger igjen fra asyllets åpning i 1855, dessuten overbygde gangforbindelser og rester av murer. Bygning G26 er én av de gjenværende økonomibygningene, opprinnelig kalt likhuset og benyttet som "Ligstue og Obduktionsrum". Siden åpningen har denne gjennomgått mindre ombygninger og funksjonsendringer, det har blant annet vært brukt til "Brandhus", men disse er ikke systematisk kartlagt. Til dette formål skulle det trenge en mer omfattende kildegransking og/eller bygningsarkeologisk undersøkelse. Nå benyttes bygningen til malerverksted.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare det gamle likhuset (G26) som en helse- og arkitekturhistorisk viktig del av sykehusanlegget på Gaustad fra den første utbyggingen på 1850-tallet. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige/eldre dører og vinduer, materialbruk og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Det gamle likhuset (G26) har stor helsehistorisk verdi som et funksjonelt element i landets første statlige sinnssykehus. helsesektoren. Bygningen speiler på sett og vis at de opprinnelige ambisjonene om en snarlig helbredelse ofte ikke slo til. Da H.E. Schirmer hørte til den første generasjonen utdannede arkitekter i landet, og var én av de første med sosiale bygg som spesialitet, er bygningen også et betydelig arkitekturhistorisk kulturminne, i tillegg til at den i seg selv, og som del av et større miljø, har store estetiske kvaliteter.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning



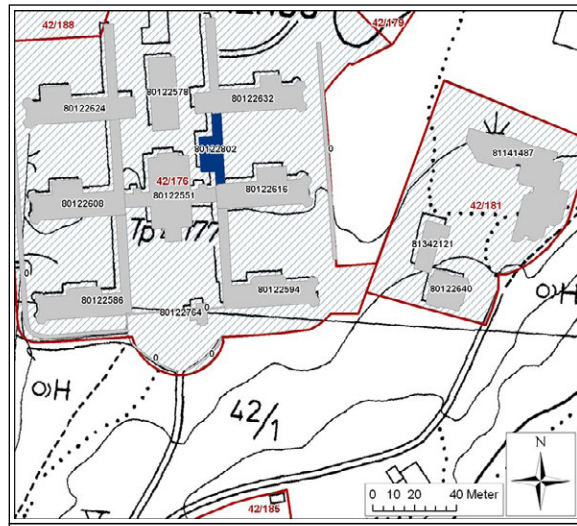
Fra Gaustad. Foto: Arild S. Johnsen, Aker US.



Plantegning.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	80122802
Gnr/bnr:	42/190
Oppført:	1855
Byggherre:	Staten ved Herman Wedel Major.
Arkitekt:	Heinrich Ernst Schirmer.
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Sykehus
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Annet vern: Gul Liste

**Sammendrag bygningsbeskrivelse**

Bygning G27 er oppført i 1,5 etasje og representerer et interessant brudd med symmetrien i den eldste bebyggelsen der den ligger på vestsiden av muren mellom G05 og G08. Den er oppført i mur på natursteinssokkel som de andre bygningene, men gavlen som stikker opp over det skifertekkede taket er av en formmessig annen type.

Sammendrag bygningshistorie

I dag er det et titall bygninger igjen fra asylets åpning i 1855, dessuten overbygde gangforbindelser og rester av murer. Bygning G27 er én av de gjenværende økonomibygningene, tidligere kalt magasinhuset, men den opprinnelige funksjonen, er ukjent. (Det er mulig at bygningen ikke er helt samtidig med 1855-bygningene, evt. er byggeåret 1865.) Siden oppføringen har denne gjennomgått ombygninger og funksjonsendringer, men disse er ikke systematisk kartlagt. Til dette formål skulle det trenge en mer omfattende kildegransking og/eller bygningsarkeologisk undersøkelse. I 1896 vet vi iallfall at det var to uspesifiserte magasinrom i 1. etasje og to på loftet. I dag benyttes bygningen til kontorer og IT-formål.

Vern

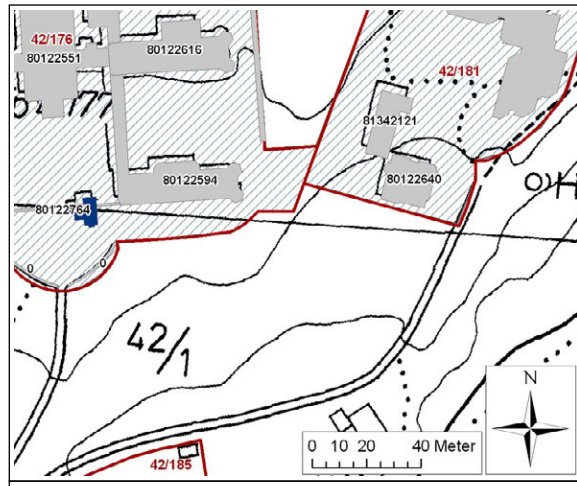
Formål:	Formålet er å bevare det gamle magasinhuset (G27) som en helse- og arkitekturhistorisk viktig del av sykehusanlegget på Gaustad fra de første utbyggingen på 1850-tallet. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige/eldre dører og vinduer, materialbruk og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Det gamle magasinhuset har helsehistorisk verdi som et funksjonelt element i landets første statlige sinnssykhus. Da H.E. Schirmer hørte til den første generasjonen utdannede arkitekter i landet, og var én av de første med sosiale bygg som spesialitet, er bygningen også et betydelig arkitekturhistorisk kulturminne, i tillegg til at den i seg selv, og som del av et større miljø, har store estetiske kvaliteter.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning



Fra Gaustad Foto: Arild S. Johnsen, Aker US

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	80122764
Gnr/bnr:	42/190
Oppført:	1855
Byggherre:	Staten ved Herman Wedel Major.
Arkitekt:	Heinrich Ernst Schirmer.
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Sykehus
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Annet vern: Gul liste

**Sammendrag bygningsbeskrivelse**

Portnerboligen er en liten 1,5-etasjes bygning ved anleggets inngang, lett usymmetrisk plassert inn mot den tidligere kvinnesiden. Materialbruken er den samme som på de andre 1855-bygningene med murstein og skiferkledd tak. Mot syd og vest er det to trappegavler av lignende utforming, som på de større bygningene, dvs blindbuer, etc, noe som gir boligen et monumentalt preg. I likhet med pasientbygningene er også materialkvaliteten forsterket med sokkel, omramminger og hjørner i hoggen granitt. Et karnapp mot syd som ligner på tårnkarnappet har en lignende virkning. Bygningens ytre fremtrer som autentisk, og også interøret har en del opprinnelige/eldre trekk.

Sammendrag bygningshistorie

I dag er det et titall bygninger igjen fra asyllets åpning i 1855, dessuten overbygde gangforbindelser og rester av murer. Portnerboligen, G28, er én av de gjenværende økonomibygningene og fungerte som fellesbygning for portner, bud, "huskarl og mekanikusassistent" (1896). I kjelleren var batteriet for et brannsignalapparat anbragt. Siden åpningen har denne gjennomgått mindre ombygningsarbeider og funksjonsendringer, men disse er ikke systematisk kartlagt og vi kjenner heller ikke nøyaktig bygningens opprinnelige indre struktur. Til dette formål skulle det trenges en mer omfattende kildegransking og/eller bygningsarkeologisk undersøkelse. Vi vet iallfall at bygningen i senere år også har hatt en del andre fellesfunksjoner. Bygningens ytre er trolig relativt uendret.

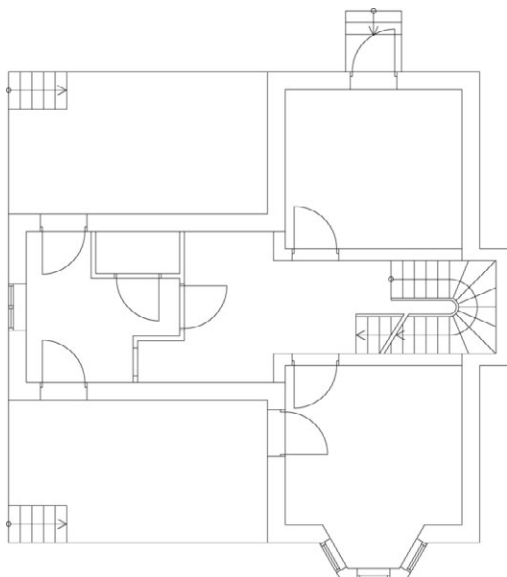
Vern

Formål:	Formålet er å bevare portnerboligen som en helse- og arkitekturhistorisk viktig del av sykehusanlegget på Gaustad og som eksempel på en økonomibygning fra den første utbyggingen på 1850-tallet. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige/eldre dører og vinduer, materialbruk og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Den gamle portnerboligen har betydelig helsehistorisk verdi som et funksjonelt element i landets første statlige sinnssykehus og betydelig symbolverdi som det første møtet med institusjonen etter å ha sett tårnet i det fjerne. Da H.E. Schirmer hørte til den første generasjonen utdannede arkitekter i landet, og var én av de første med sosiale bygg som spesialitet, er bygningen også et betydelig arkitekturhistorisk kulturminne, i tillegg til at den i seg selv, og som del av et større miljø, har store estetiske kvaliteter.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr:
 Interiørnavn: Hele interiøret
 Beskrivelse: Deler av opprinnelig/eldre planløsning og eldre detaljering er bevart.





Plantegning 1. etasje.



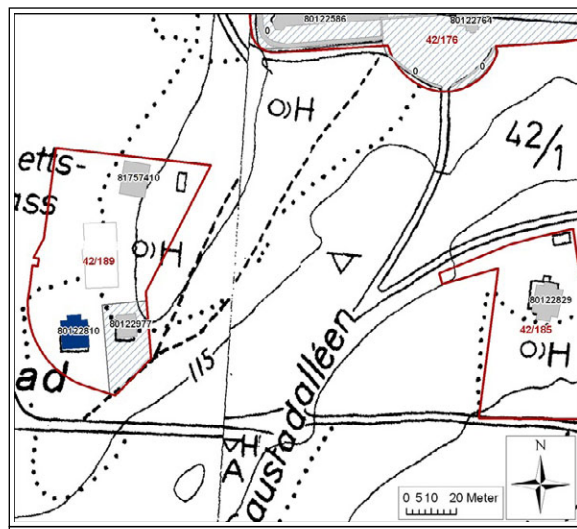
Fra Gaustad Foto: Arild S. Johnsen, Aker US



Inngangsparti Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg. Portnerbolig og grind Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	80122810
Gnr/bnr:	42/189
Oppført:	1920
Byggherre:	Staten
Arkitekt:	V. Nordan (?)
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Sykehus
Regulering:	Regulert: s-3410. Dato 04.05.94
Vernestatus:	



Sammendrag bygningsbeskrivelse

De to pasientvillaene som ble oppført var begge pastisjer på Schirmers opprinnelige arkitektur, toetasjes teglsteinsbygninger med granittsokkel og det karakteristiske trappegavl-motivet (på Arken er trappegavlens også repetert i mindre format over hovedinngangen mot nord). Forskjellen ligger kanskje fremst i den tilnærmet kvadratiske grunnformen, det relativt lave pyramidetaket, og at det er en annen vindustype: krysspostvinduer. Autentisiteten er relativt høy utvendig, noe lavere innvendig. Bygningen er i dag en del av et lite bygningsmiljø, og har i dag fått en eksponert posisjon like ved innkjørselen til det nye Rikshospitalet.

Sammendrag bygningshistorie

I dag er det et titall bygninger igjen fra åpningen i 1855, dessuten overbygde gangforbindelser og rester av murer. På 1920-tallet tilkom fem større bygninger som del av en utvidelses- og moderniseringprosess på Gaustad, men også to privatfinansierte pasientvillaer. Dette var et besynderlig fenomen sett med moderne øyne, men er på sett og vis en fortsettelse av det privilegessystem som pasientene på avdelingene for de bedrestilte (Am og Ak) kunne ta del i. Formuende pasienter kunne bo i egne villaer og sykehuset overtok bygningene da pasienten døde. Bergvillaen, Arken (G29) er én av de to pasientvillaene som ble oppført på Gaustad, tiltenkt en mannlig pasient. Bygningen skulle ifølge en kontrakt med Sosialdepartementet bli statens eiendom ved pasientens død (inntraff 1927). Siden bygningen har villaen gjennomgått ombygninger og funksjonsendringer, men disse er ikke systematisk kartlagt. I 1932 fungerte villaen som bolig for åtte velfungerende kvinnelige pasienter. I dag fungerer Arken også som bolig for mindre grupper, i viss grad slik de gamle koloniene var planlagt å fungere.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare privatboligen Arken (G29) som en helse- og arkitekturhistorisk viktig del av sykehusanlegget på Gaustad og som et eksempel på hvordan en formuende pasient på begynnelsen av 1900-tallet kunne innrette seg. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige/eldre dører og vinduer, materialbruk og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Privatboligen Arken (G29) har betydelig sosial- og helsehistorisk verdi og reflekterer hvordan pasientens posisjon, også innenfor rammen av det offentlige helsevesenet, kunne være avhengig av plassen på samfunnsstigen helt opp på 1920-tallet. Bygningen har også viss arkitekturhistorisk interesse som eksempel på tilpasning til Schirmers arkitektur fra 1850-tallet, og estetiske kvaliteter som del av et større miljø.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning



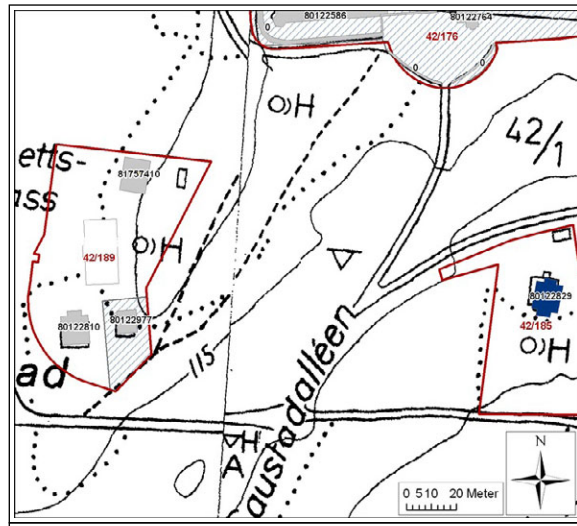
Arken sett fra sørøst. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.



Bislag sett fra nordvest. Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	80122829
Gnr/bnr:	42/185
Oppført:	1920
Byggherre:	Staten
Arkitekt:	V. Nordan (?)
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Sykehus
Regulering:	Regulert:
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Gul liste

**Sammendrag bygningsbeskrivelse**

De to pasientvillaene som ble oppført var begge pastisjer på Schirmers opprinnelige arkitektur, teglsteinsbygninger med det karakteristiske trappegavl-motivet. Forskjellen ligger kanskje fremst i den tilnærmet kvadratiske grunnformen, det relativt lave pyramidetaket, og at det er en annen vindustype: krysspostvinduer. Jørstadvillaen ligger i dag litt for deg selv i områdets sydøstre hjørne. Autentisiteten er høy når det gjelder eksteriøret, blant annet er de fleste vinduene opprinnelige, interiøret er noe mer preget av ombygginger.

Sammendrag bygningshistorie

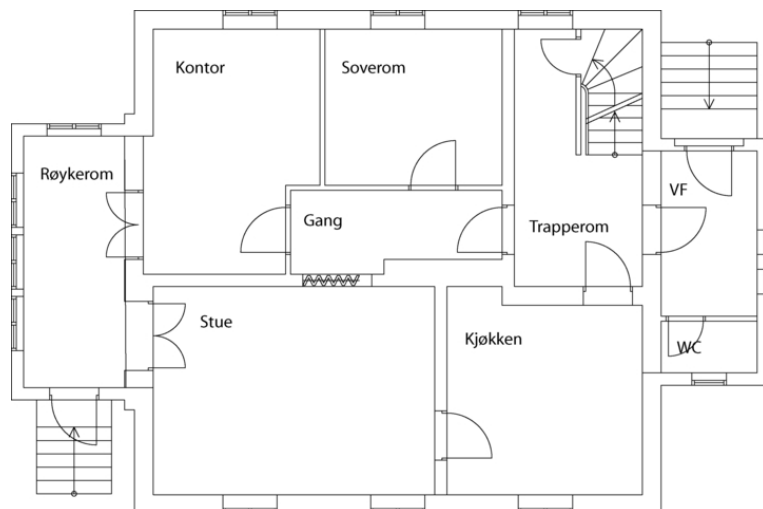
I dag er det et titall bygninger igjen fra åpningen i 1855, dessuten overbygde gangforbindelser og rester av murer. På 1920-tallet tilkom fem større bygninger som del av en utvidelses- og moderniseringprosess på Gaustad, men også to privatfinansierte pasientvillaer. Dette var et besynderlig fenomen sett med moderne øyne, men er på sett og vis en fortsettelse av det privilegessystem som pasientene på Am og Ak kunne ta del i. Formuende pasienter kunne bo i egne villaer og sykehuset overtok bygningene da pasienten døde. Jørstadvillaen, G30, er én av de to pasientvillaene som ble oppført på Gaustad, tiltenkt en kvinnelig pasient. Bygningen skulle ifølge en kontrakt med Sosialdepartementet bli statens eiendom ved pasienten død. Siden byggingen har villaen gjennomgått ombygninger og funksjonsendringer, men disse er ikke systematisk kartlagt. I dag fungerer Jørstadvillaen som bolig for mindre grupper, i viss grad slik de gamle koloniene var planlagt å fungere.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare privatboligen Jørstadvillaen (G30) som en helse- og arkitekturhistorisk viktig del av sykehusanlegget på Gaustad og som et eksempel på hvordan en formuende pasient på begynnelsen av 1900-tallet kunne innrette seg. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige/eldre dører og vinduer, materialbruk og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Privatboligen (G30) har betydelig sosial- og helsehistorisk verdi og reflekterer hvordan pasientens posisjon, også innenfor rammen av det offentlige helsevesenet, kunne være avhengig av plassen på samfunnsstigen helt opp på 1920-tallet. Bygningen har også viss arkitekturhistorisk interesse som eksempel på tilpasning til Schirmers arkitektur fra 1850-tallet, og estetiske kvaliteter som del av et større miljø.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning



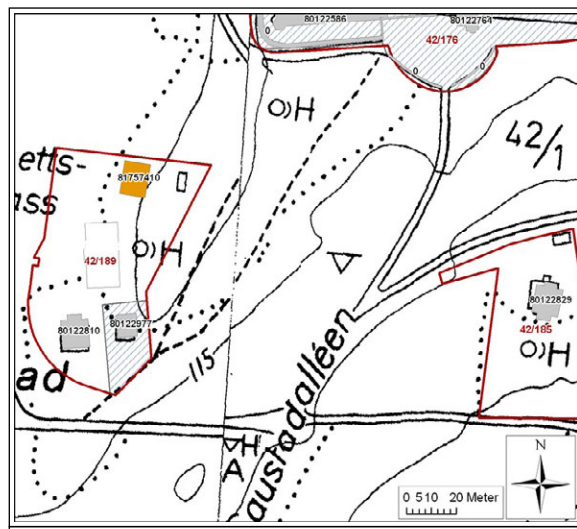
Foto: Arild S. Johnsen, Aker US.



Plantegning 1. etasje.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	81757410
Gnr/bnr:	42/189
Oppført:	- 1895
Byggherre:	Staten
Arkitekt:	Ukjent.
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Smie
Regulering:	Ikke registrert: null
Vernestatus:	

**Sammendrag bygningsbeskrivelse**

Smia hørte opprinnelig til gårdsbruket på Gaustad, og lå et stykke lenger vest enn i dag. Nå fremtrer den rødmalte trebygningen som et uthus til forvalterboligen. Bygningen er oppført i 1.5 etasje og med saltak. Inngangen er mot vest. Noen av vinduene, som er såkalte empirevinduer (to rammer og tre glass i høyden) har skodder. Taket er tekket med dobbeltkrum takpanner.

Sammendrag bygningshistorie

Smia (nr 32) antas å være oppført ca 1895, og den rommet da også et hjulmakerverksted. Bygningen ble flyttet til nåværende sted på midten av 1990-tallet samtidig med at nye Rikshospitalet ble oppført.

Vern

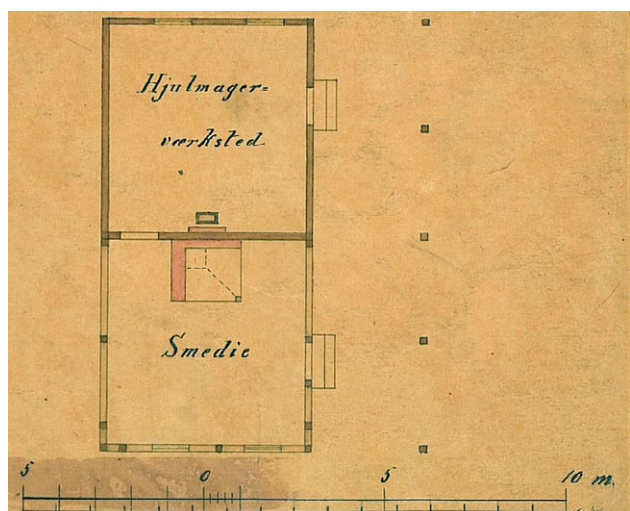
Formål:	Formålet er å bevare den gamle, men tilflyttede, smia som et pedagogisk eksempel på en økonomibygning fra Gaustads etablering på midten av 1800-tallet. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige/eldre dører og vinduer, materialbruk og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Smia er et eksempel på det mangfold av økonomibygninger som omgav de tidlige asylene. Bygningen har også miljømessige verdier i miljøet rundt forvalterboligen.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring



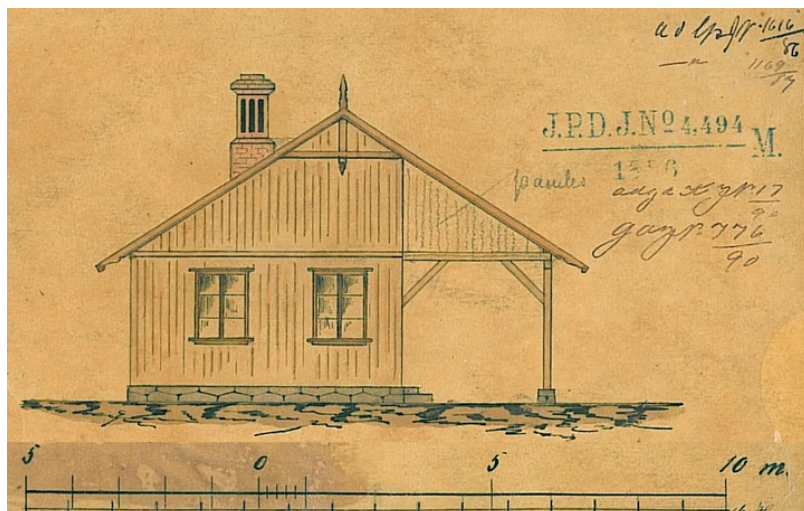
Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.



Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg.

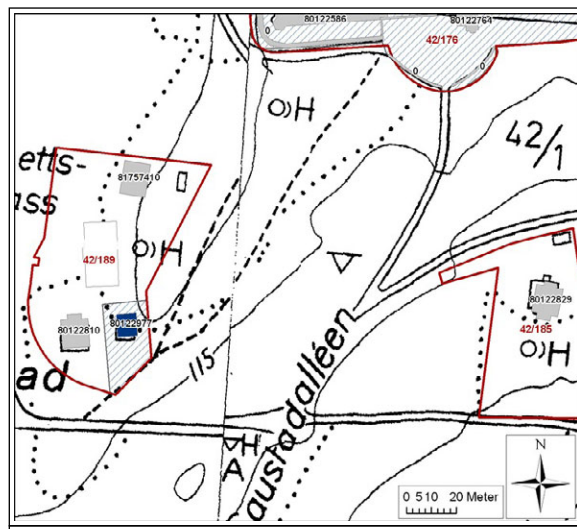


Plantegning smia.



Fasadetegning smia.

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	80122977
Gnr/bnr:	42/189
Oppført:	- 1865
Byggherre:	Staten
Arkitekt:	H. E. Schirmer
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Lysthus/paviljong
Regulering:	Regulert: s-3410. Dato 04.05.94
Vernestatus:	



Hovedpaviljongen ved kjeglebanen er et lite énetasjes, hvitmalt bygg med saltak. Gavlpartiet på sørsiden har på sveitserhusmanér fått taket trukket ut over en overbygd veranda som er gitt en særdeles rik dekor med dreide stolper, buer og flettverk. Utformingen her har store likheter med forvalterboligens sørgavl. Andre dekorative elementer er små, runde vinduskull i gavlveggen og utformingen av endestykkene på åser og taksperrier. Bygningen har ellers såkalte empirevinduer og en enkel såkalt spilldør på kortsiden. Interiøret antas å være autentisk.

Kjglebanen skal ha vært oppført 1865 og er angivelig tegnet av H.E.Schirmer. Banen var da en del av rekreasjonstilbudet i den sykehusparken som hørte til de mer fornemme mannlige pasientene i bygning G01(tidligere Am). Selve kjglebanedelen har vært borte i lang tid, og i dag er det bare selve lysthusdelen som gjenstår. Bygningen benyttes i dag som lager i forbindelse med aktivitetene i nabobygningen Arken.

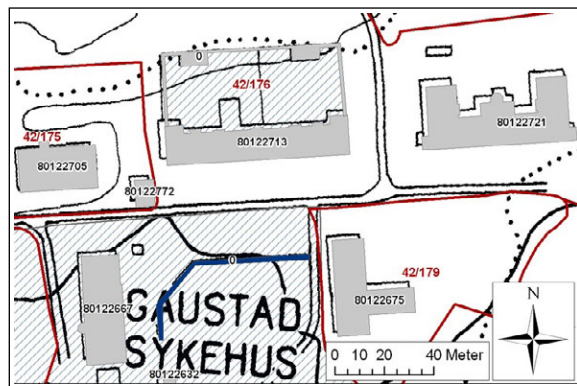
Formål:	Formålet er å bevare paviljongen på den gamle kjeglebanen fra 1865 som en helsehistorisk viktig del av sykehusanlegget på Gaustad som bygning knyttet til terapien i asyls første periode. Vernet skal sikre bygningens arkitektur. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige/eldre dører og vinduer, materialbruk og overflater skal opprettholdes.
Begrunnelse:	Paviljongen knyttet til kjeglebanen har stor helsehistorisk verdi som et element knyttet til terapien i den første perioden ved landets første statlige sinnssykehus. Som del av sykehusparken speiler bygningen vektleggingen av utemiljø og aktivitet for helbredelsen. Lysthuset har også betydelige estetiske kvaliteter, og arkitekturhistorisk verdi som et av sykehusarkitekten H.E. Schirmers verker.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning



Foto: Leif Anker, Forsvarsbygg

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	HSØ Oslo Universitetssykehus HF
GAB nr:	-
Gnr/bnr:	42/190
Oppført:	- 1855
Byggherre:	Staten
Arkitekt:	H.E.Schirmer
Opprinnelig funksjon:	Helse/pleie
Nåværende funksjon:	Helse/pleie
Bygningsart:	Sykehus
Regulering:	Ikke registrert: null
Vernestatus:	



Situasjonskart med luftegårdsmuren i blått.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

I norddelen av det opprinnelige anlegget er det en 2,80 m høy gråsteinsmur som tidligere gikk rundt de urolige kvinnes luftegård. Rundt andre deler av anlegget er det lavere murer, med avrundet overdel, tidligere "forsenket" (i terrenget?), som innrammet hele anlegget. Til dels er disse nå truet av erosjon. Ved hovedinngangen er det en mer forseggjort mur med hoggen stein og smijernsstakitt. Det finnes også gjenværende deler av vanlige gjerder rundt anlegget.

Sammendrag bygningshistorie

I dag er det et titall bygninger igjen fra asyllets åpning i 1855, dessuten overbygde gangforbindelser og rester av murer. De gjenværende luftegårdsmurene er av to slag, dels de høye murene som opprinnelig omgav avdeling for urolige og voldsomme kvinner (og som tidligere hadde en parallell på mennens side). Den andre murtypen er de lavere murene som omgav hele anlegget. I etterkrigstiden har en del av disse murene blitt revet og det totale, tidligere omfanget er heller ikke kartlagt. Det sistnevnte gjelder også de gjerder som tidligere omga hele anlegget. Ved inngangen finnes det også murer med mer dekorativ funksjon.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare luftegårdsmurene som helse- og arkitekturhistorisk viktige deler av sykehusanlegget på Gaustad fra den første utbyggingen på 1850-tallet. Vernet skal sikre både de lavere og høyere murene så vel som stakitt, fundament og basseng ved inngangen. Både opprinnelig materialbruk og utforming skal opprettholdes.
Begrunnelse:	De gamle luftegårdsmurene fra 1850-tallet har stor helsehistorisk verdi som sentrale elementer ved landets første statlige sinnssykhus. Murer og inngjerder fikk med tiden betydelig negativ symbolverdi, men er ikke desto mindre viktige historiske kilder. Som del av sykehusplanen speiler murene datidens tenkning om sykdom og helbredelse, men er også til dels sosialhistoriske dokument, de pasienter som var høyest på samfunnsstigen tenderte også til å være lengst bort fra de høye murene. Da H.E. Schirmer hørte til den første generasjonen utdannede arkitekter i landet, og var én av de første med sosiale bygg som spesialitet, er murene også et betydelig arkitekturhistorisk kulturminne. I dag ser vi også de estetiske kvalitetene ved murene, og noen av dem hadde trolig også opprinnelig estetiske funksjoner.
Omfang:	Vernet omfatter alle gjenværende rester av luftegårdsmurer.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning



Muren ved fyrhuset. Foto: Arild S. Johnsen, Aker US.



Foto: Leif Maliks, Forsvarsbygg.